

Nr 46.

Ankom till riksdagens kansli den 21 maj 1946 kl. 3 em.

Utlåtande i anledning av väckt motion om rätt för f. d. chefen för byggnadsdepartementet vid Karlskrona örlogsvarv, ingenjören S. H. Lenander, att återbekomma vissa inbetalda pensionsavgifter.

I en inom andra kammaren under nr 130 väckt motion, vilken hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har herr *Törnkvist* hemställt, »att riksdagen måtte besluta att de av ingenjör *Lenander* i anförda sammanhang intill 1 305 kronor 60 öre inbetalda avgifter måtte till honom återbetalas».

Av motionen samt tillgängliga handlingar i övrigt inhämtas, att *Lenander* är född den 16 maj 1885 och således 61 år gammal;

att han efter tjänstgöring såsom specialingenjör vid Karlskrona örlogsvarv, senast i befattning såsom chef för byggnadsdepartementet därstädes, efter fyllda 60 år avgått med pension den 30 september 1945;

att han blivit delägare i marinens familjepensionskassa den 1 januari 1935;

att han jämlikt föreskrift i nämnda kassas reglemente påförts dels årsavgift med 124 kronor 20 öre, dels retroaktiv gratialavgift med 437 kronor 93 öre, tillhoppa 562 kronor 13 öre;

att enligt reglementet för marinens familjepensionskassa retroaktivavgift skulle erläggas av delägare, som efter fyllda 20 år grundlade gratial, för varje helt kalenderår från det delägaren uppnådde 20 levnadsår till det år, varunder delaktighet i kassan inträtt, dock icke för längre tid än 25 år;

samt att *Lenander* i enlighet med Kungl. Maj:ts genom beslut den 27 mars 1936 därtill meddelade tillstånd den 25 maj samma år erlagt honom åliggande retroaktiv gratialavgift till marinens familjepensionskassa med ett engångsbelopp av 2 070 kronor.

I kungörelsen den 18 juni 1937 (nr 582) angående ikraftträdande av allmänna familjepensionsreglementet (1936 nr 542) för försvarsväsendet m. m. föreskrevs under B. mom. 4 beträffande delägare i marinens familjepensionskassa, att beställnings- eller befattningshavare skulle från och med kalendermånaden efter den, under vilken han uppnådde 55 års ålder — så länge han icke innehade beställning eller befattning i löneställning motsva-

rande lägst lönegraden O 8 — i stället för avdrag enligt allmänna familjepensionsreglementet vidkännas avdrag motsvarande skillnaden mellan de i detta reglemente bestämda avdragen och den årsavgift, som han senast före ikraftträdandet erlagt. En bestämmelse av motsvarande innehåll återfinnes i 18 § 3 punkten kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 692) med vissa särskilda övergångsbestämmelser till allmänna tjänste- och familjepensionsreglementena (1941 nr 1008 och 1009).

Sedan Lenander den 16 maj 1940 fyllt 55 år, verkställdes från och med den 1 juni samma år — i stället för familjepensionsavdrag — å hans lön avdrag med belopp av 244 kronor 80 öre, motsvarande skillnaden mellan de i nämnda reglemente bestämda avdragen (369 kronor) och den årsavgift (124 kronor 20 öre), Lenander såsom delägare i marinens familjepensionskassa senast haft att erlægga till pensionskassan.

Sedan Lenander hos chefen för kameralkontoret vid Sydkustens marindistrikt anhållit att icke behöva vidkännas ifrågavarande avdrag samt att återfå under tiden 1 juni 1940—30 september 1945 avdragna belopp, 1 305 kronor 60 öre, förklarade sig nämnde chef enligt beslut den 14 april 1945 förhindrad bifalla ansökningen.

I skrivelse den 9 maj 1945 till försvarets civilförvaltning anförde Lenander besvär över chefens för kameralkontoret vid Sydkustens marindistrikt förenämnda beslut.

I utlåtande över besvären uttalade *statskontoret*, att desamma icke borde föranleda ändring i överklagade beslutet, samt återopade till stöd härför följande:

I den överenskommelse mellan staten och marinens familjepensionskassa, som upprättades den 30 december 1936 (se prop. nr 248 till 1937 års riksdag, sid. 81) stadgades i 3 mom. första stycket, att i mom. 2 avsedd delägare (d. v. s. sådan, å vilken allmänna familjepensionsreglementet blivit tillämpligt) — med undantag av högbåtsmän och flaggkorpraler — skulle utöver eljest bestämda avdrag vidkännas avdrag motsvarande den retroaktivavgift, som han närmast före övertagandet enligt då gällande bestämmelser haft att gälda. Enligt 3 mom. andra stycket skulle dylik delägare från och med kalendermånaden efter den, under vilken han uppnådde 55 års ålder — så länge han icke innehade beställning eller befattning i löneställning motsvarande lägst lönegraden O 8 — i stället för avdrag enligt allmänna familjepensionsreglementet och enligt första stycket, vidkännas avdrag motsvarande skillnaden mellan de i sistnämnda reglemente bestämda avdragen och den årsavgift, som han senast före övertagandet erlagt.

Vid statsmakternas behandling av godkännandet av nämnda överenskommelse (jfr nämnda prop., sid. 67) har emellertid vidtagits den ändring i överenskommelsen, att bestämmelserna om slutbetalning av retroaktivavgifter och andra motsvarande avgifter helt utgått. Såsom skäl för efterskänkande av dessa avgifter anfördes, bland annat, dels att vid avgifternas uttagande skulle uppkomma olägenheter av administrativ art, och dels att avgifterna skulle bli mycket betungande på grund av att avdragen enligt allmänna familjepensionsreglementet voro betydligt högre än de gamla årsavgifterna

Av det ovan anförda framgår, att delägare i marinens familjepensionskassa åvilande retroaktivavgifter efterskänkts av statsverket redan i samband med kassans övertagande. Vidare har i överenskommelsen gjorts skillnad på retroaktivavgift och årsavgift. I överensstämmelse härmed torde tvi-vel icke råda därom, att när i kungörelsen den 18 juni 1937 (nr 582) ang. ikraftrådande av allmänna familjepensionsreglementet för försvarsväsendet m. m. avd. B 4 punkten talas om årsavgift, härmed avses endast den årsavgift, som enligt kassans reglemente åvilade vederbörande delägare, men däremot icke förhöjd årsavgift eller retroaktivavgift.

Försvarets civilförvaltning fann genom beslut den 24 augusti 1945 ej skäl göra ändring i överklagade beslutet.

Kammarrätten, varest Lenander anförde besvär över civilförvaltningens förenämnda beslut, fann genom utslag den 11 januari 1946 ej skäl göra ändring i civilförvaltningens beslut.

Utskottet. Såsom statskontoret framhållit, hava i samband med statens övertagande från och med den 1 juli 1937 av marinens familjepensionskassa delägare i kassan åvilande, efter nämnda tidpunkt förfallande retroaktivavgifter efterskänkts av statsverket. Då i ovanberörda kungörelse 1937:582 talas om årsavgift, måste alltså därmed förstås årlig avgift enligt kassareglementet, men däremot icke retroaktivavgift. Det förhållandet, att Lenander före kassans övertagande på en gång gäldat honom åvilande retroaktiva gratialavgifter, har onekligen försatt honom i en ogynnsammare ställning, än om han erlagt dessa avgifter genom årliga inbetalningar, i vilket senare fall han blivit befriad från de efter den 1 juli 1937 förfallande retroaktivavgifterna. Något medgivande om återfående av före kassans övertagande erlagda retroaktivavgifter har emellertid icke lämnats av statsmakterna. Med hänsyn härtill och då i administrativ väg fastslagits, att de av Lenander till staten erlagda familjepensionsavgifterna varit rätteligen beräknade, finner sig utskottet i betraktande jämväl av konsekvenserna av ett bifall till motionen icke kunna tillstyrka det däri framställda yrkandet.

Utskottet hemställer,

att förevarande motion II: 130 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 21 maj 1946.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Närvarande: se anteckning å utlåtande nr 45.